

Alue- ja kuntavaalit 2025

Vaalipäivä on sunnuntaina 13.4.2025.

Ennakoäänestys kotimaassa 2.–8.4.2025 ja ulkomailla 2.–5.4.2025.

Mitkä vaalit?

- **Aluevaaleissa** valitaan valtuutetut hyvinvointialueiden aluevaltuustoihin. Hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisestä.
- **Kuntavaaleissa** valitaan valtuutetut kunnanvaltuustoihin. Kunnat vastaavat monista asukkaiden tarvitsemista peruspalveluista, kuten varhaiskasvatuksesta, koulutuksesta, kirjastopalveluista, katujen kunnossapidosta, liikunta- ja kulttuuripalveluista, joukkoliikenteestä, nuorisotyöstä, vesi- ja jätehuollosta sekä työllisyyspalveluista.

Huom! Aluevaaleja ei toimiteta Helsingin kaupungissa eikä Ahvenanmaan maakunnassa.

Vaikutetaan yhdessä

Keliakialiitto kannustaa kaikkia osallistumaan ja vaikuttamaan oman hyvinvointialueen ja kunnan asioihin. Vaikuttaa voi joko yksin tai yhteistyössä paikallisyhdistyksen kanssa. Mitä suuremmalla joukolla viemme viestiä eteenpäin, sen paremmin viestimme kuullaan.

Paikallisten keliakiayhdistysten kannattaa selvittää yhteistyömahdollisuuksia alueen muiden potilasjärjestöjen kanssa.

Keliakialiiton alue- ja kuntavaalitavoitteet 2025

1. Keliakian hoitopolun pitää toteutua Käypä hoito -suosituksen mukaisesti.

- Tutkimuksiin tulee päästä **nopeasti**.
- Tutkimukset tulee aloittaa jo **perusterveydenhuollossa** keliakian diagnosointiin käytettävillä verikokeilla.
- Keliakiadiagnoosin saaneen tulee päästä **ravitsemusterapeutin ohjaukseen** hoidon aloittamiseksi.
- **Jatkoseuranta** tulee järjestää Käypä hoito -suosituksen mukaisesti.

2. Sosiaali- ja terveysjärjestöt on pidettävä mukana palveluketjuissa.

- Sosiaali- ja terveysjärjestöjen osaamista ja toimintaa on hyödynnettävä entistä tehokkaammin alueilla ja kunnissa. Järjestöjen tekemä työ on sidottava osaksi kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaa ja palvelukokonaisuuksia.
- Järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava. Hyvinvointialueiden ja kuntien on sovittava selkeistä periaatteista sote-järjestöjen toiminnan tukemiseksi.
- Järjestöavustukset on turvattava ja niiden jatkuvuus on varmistettava. Kuntien ja hyvinvointialueiden on lisäksi varmistettava, että yleishyödylliset järjestöt ja niiden vapaaehtoistoimijat saavat maksutta tai kohtuuhintaisesti tiloja käyttöönsä.

Yhdistykset voivat vaikuttaa monin tavoin

Yhdistykset ja niiden taustalla olevat kattojärjestöt tarjoavat vahvan lisän alueen ja kunnan palvelujärjestelmään.

Paikalliset yhdistykset tuottavat tärkeitä palveluita sairastuneille vertaistuen ja tukiryhmien muodossa. Yhdistykset tukevat ja kannustavat jäseniään sairauden omahoidossa. Yhdistykset tarjoavat jäsenilleen mahdollisuuden osallistua terveyttä ja hyvinvointia lisäävään toimintaan.

Esimerkkejä keliakiayhdistyksen vaikuttamistavoista:

- Mihin halutaan vaikuttaa? Tutustukaa Keliakialiiton vaalitavoitteisiin, jotka on esitelty edellisen sivun tietolaatikossa.
- Ottakaa selvää, millaisia vaalitapahtumia alueellanne järjestetään ja missä ehdokkaita voitavata.
- Osallistukaa alueellanne järjestettäviin vaalitapahtumiin, esimerkiksi vaalipaneeleihin, ja nostakaa yleisökysymyksenä keskusteluun yhdistysten rooli ja keliakiaa sairastavan hoidon toteutuminen alueellanne.

Esimerkkejä kysymyksistä:

- Hoitamaton keliakia altistaa kalliille sekä vakaville lisäsairauksille, jotka ovat hankalia ja kalliita hoitaa. Keliakian toteamisessa on usein pitkä viive ja todetun keliakian hoidon seuranta jää usein toteutumatta. Miten asia voidaan korjata tai varmistaa tällä hyvinvointialueella?
 - Miten alueellamme voidaan parantaa hyvinvointialueen/kunnan ja järjestöjen yhteistyötä?
 - Mikä taho hyvinvointialueella/kunnassa vastaa yhteistyöstä järjestöjen kanssa?
- Rakentakaa kumppanuuksia alueenne muiden järjestöjen kanssa. Järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen koskettaa kaikkia järjestöjä.
 - Pyrkikää pitkäjänteisen yhteistyön rakentamiseen hyvinvointialueen tai kunnan kanssa. Valittaminen ja vaatiminen toimii harvoin.
 - Järjestäkää alueellanne vaalipaneeli yhdessä useamman potilasjärjestön kanssa ja kutsukaa vaaliehdokkaita panelisteiksi. Laatikaa kysymykset yhteistyössä etukäteen.
 - Tavatkaa alueenne ehdokkaita vaalitoreilla.
 - Jos vaalikojuilla on tarjoilua, niin kysykää myös gluteenitonta vaihtoehtoa.

Media

Tarjotkaa paikallislehteen jutun aiheeksi ”potilasjärjestöjen toiminta hyvinvointialueella”. On tärkeää nostaa esiin yhdistysten ja järjestöjen tekemä merkittävä työ.

- Päättäjiä kiinnostavat lukumäärät. Kerätkää tätä varten lukumääriä tehdystä vapaaehtoistyöstä ja toiminnan tuloksista: moniko on osallistunut, montako ja millaisia tapahtumia järjestetty, vapaaehtoistyöhön käytetty aika jne.
- Jakakaa myös tietoa yhdistysten tapahtumiin osallistuvien ihmisten hyvistä kokemuksista, joita osallistuminen toimintaan heille antaa.

- Löytyykö yhdistyksestänne henkilöitä, joita lehti voisi haastatella?
- **Huom!** Jos järjestöjen tekemä työ jää tekemättä tai sitä ei hyödynnetä, lisää se sosiaali- ja terveydenhuollon työkuormaa ja kustannuksia. Sivulta 4 löydät taustatietoa sosiaali- ja terveysjärjestöjen merkityksestä.

Kannustetaan jäseniä vaikuttamaan ja äänestämään

Jokainen yksittäinen jäsen voi vaikuttaa vaaleissa. Voit kannustaa jäseniä esimerkiksi näin:

- Tutustu alueen vaaliehdokkaisiin.
- Tutustu [Keliakialiiton vaalitavoitteisiin](#).
- Käy kotipaikkakunnallasi vaalitoreilla ja tapahtumissa tapaamassa ehdokkaita.
- Jos sinulle esitetään kysymyksiä, joihin et tiedä vastausta, ohjaathan kysyjää kääntymään Keliakialiiton puoleen: Minna Halve, sosiaaliturvan- ja terveydenhuollon asiantuntija minna.halve@keliakialiitto.fi.
- Osallistu paikallisen keliakiayhdistyksen tilaisuuksiin.

Äänestysaktiivisuuden lisääminen on meidän jokaisen asia. Kannustetaan siis keliakiayhdistysten jäseniä äänestämään!

Äänestäminen kuntavaaleissa on tärkein keino vaikuttaa oman kunnan asioihin.

Äänestämällä aluevaaleissa voi vaikuttaa arjen kannalta tärkeisiin asioihin, kuten terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluihin, pelastustoimeen sekä siihen, miten alueella tuetaan ja kuullaan paikallisia järjestöjä.

*Jos jätät äänestämättä, et voi vaikuttaa siihen, kuka asioistasi päättää.
Käytä äänioikeuttasi!*

Sosiaali- ja terveysjärjestö SOSTE ry:

Järjestöjen lisäarvo julkisten palveluiden rinnalla on tunnistettava ja tunnustettava

- Sosiaali- ja terveysjärjestöjen osaamista ja toimintaa on hyödynnettävä entistä tehokkaammin alueilla ja kunnissa. Järjestöjen rooli on huomioitava osana hyvinvointialueen strategioita.
- Kattava tieto järjestöjen ennaltaehkäisevästä, hyvinvointia ja terveyttä edistävästä sekä sisäistä turvallisuutta ylläpitävästä toiminnasta ja palveluista on oltava helposti ammattilaisten ja päättäjien käytettävissä.
- Järjestöjen työ on nivottava osaksi alueiden toimintaa ja palveluita. Sote-ammattilaisten on voitava ohjata asiakkaita järjestöjen toiminnan piiriin. Yleishyödyllisten järjestöjen tarjoama tuki voi olla osa palvelu- ja hoitoketjua esimerkiksi lapsiperheiden ja ikäihmisten palveluissa sekä mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Järjestöjen kuuleminen ja osallistaminen

- Järjestöjä on kuultava palvelujen kehittämisessä, sillä ne kanavoivat heikoimpien ääntä ja toimivat osallistumisen väylinä erilaisissa elämäntilanteissa oleville ihmisille.
- Yhteistyö alueiden, kuntien ja järjestöjen välillä on oltava pitkäjänteistä ja perustuttava aitoon vuoropuheluun.
- Jo syntyneitä yhteistyörakenteita on vahvistettava.

Järjestöjen toimintaedellytykset

- Järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava. Hyvinvointialueiden ja kuntien on sovittava selkeistä periaatteista sote-järjestöjen toiminnan tukemiseksi. Järjestöavustukset on turvattava ja niiden jatkuvuus varmistettava.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden on lisäksi varmistettava, että yleishyödylliset järjestöt ja niiden vapaaehtoiset saavat maksutta tai kohtuuhintaisesti tiloja käyttöönsä. Yksikään järjestö ei saa jäädä väliinputoajaksi.